

תפ"ח (מרכז) 41197-09-22 - מדינת ישראל נ' עומר מוסה

תפ"ח (מרכז) 41197-09-22 - מדינת ישראל נ' עומר מוסה ואח'מחוזי מרכז

תפ"ח (מרכז) 41197-09-22

מדינת ישראל

נגד

1. עומר מוסה

ע"י ב"כ עו"ד שוקרי אבו טביק וחי און

2. נימר מוסה

3. מוחמד אבו גאנם

ע"י ב"כ עו"ד ואליד כבוב

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

[02.07.2025]

כבוד השופט חגי טרסי, אב"ד כבוד השופט עידו דרואן-גמליאל

כבוד השופטת הדס רוזנברג שיינרט

גזר דין - נאשמים 1 ו-3

הרשעה: ביום 21.05.25, לאחר הליך של הבאת ראיות, זוכה מחמת הספק נאשם 2, מר נימר מוסה, מהמיוחס לו

בכתב האישום, ואילו הנאשמים 1 ו-3, מר עומר מוסה ומר מוחמד אבו גאנם, הורשעו כמפורט להלן.

מעשים: בקליפת אגוז - כפי שנקבע בהכרעת הדין, קשרו הנאשמים קשר לפגוע במנוח, וביום 09.07.22 עלה הדבר

בידם - נאשם 1 רצח את המנוח, ניסה לרצוח את אשת המנוח וחבל בה חבלה חמורה, בעת שישבו הנפגעים ברכבם,

בירות מאקדח שנשא והוביל ללא רישיון. נאשם 3 נהג בקטנוע, עליו מילט את נאשם 1 לאחר הירי. לאחר מספר

ימים ניסה נאשם 1 להצית את הקטנוע, כדי לשבש חקירת משטרה, אך נמלט כשנזעקו למקום שכנים ושוטרים.

עבירות: הנאשמים הורשעו בעבירות אלו, לפי חוק העונשין, תשל"ז-1977:

עומר, נאשם 1: קשירת קשר לפשע (רצח), לפי סעיף 449; רצח בנסיבות מחמירות (לאחר תכנון או לאחר הליך

ממשי של שקילה וגיבוש החלטה להמית, ותוך יצירת סכנה ממשית לחייו של אדם אחר נוסף על הקורבן), לפי סעיפים

301א(1) ו-9; ניסיון לרצח, לפי סעיף 305; חבלה חמורה בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 333 בצירוף סעיף

335א(1); הובלת נשק, לפי סעיף 144ב; ושיבוש מהלכי משפט, לפי סעיף 244.

מוחמד, נאשם 3: קשירת קשר לפשע (רצח), לפי סעיף 449; סיוע לרצח, לפי סעיף 300 בצירוף סעיף 31; וסיוע

לגרימת חבלה בכוונה מחמירה, לפי סעיף 329א(1) בצירוף סעיף 31, לאחר שזכה מעבירה של סיוע לניסיון רצח.

לאחר ההרשעה הופנה מוחמד לשירות המבחן לעריכת תסקיר, כמחויב מגילו, והתקבל תסקיר בעניינו (15.05.25), וכן התקבלו שני תסקירים שעניינם נפגעי העבירות (07.05.25, 08.05.25). ביום 21.05.25 נשמעו טיעוני הצדדים לעונש, ובמסגרת זו גם הוגשו ראיות, נשמעו דבריה של אלמנת המנוח, והנאשמים פנו לבית המשפט בדברים שלפני גזירת הדין.

מעשים ועבירות:

1. נאשם 1 מר עומר מוסה, הוא דודו אחי-אביו של המנוח מר ניהאד מוסא. עומר מתגורר במתחם המגורים של המשפחה המורחבת ברחוב הס בלוד, עם אשתו וילדיו, ביניהם נימר ואחותו התאומה איסתברק, שבזמן הרלוונטי היתה מאורסת לנאשם 3 מר מוחמד אבו גאנם, שמתגורר בבית הוריו בשכונת ג'ואריש ברמלה. המנוח היה נשוי לגב' אלהאם מוסא ואב לארבעת ילדיהם.
2. במועד לא ידוע ומסיבה שאינה ידועה בבירור, גמלה בליבו של עומר החלטה להרוג את המנוח. במועד לא ידוע, קשרו הנאשמים קשר לפיו יפגע עומר במנוח ויהרוג אותו ומוחמד יסייע לו בכך, עת יגיע המנוח להתארח אצל קרוביו במתחם המשפחה ולחגוג עמם את חג הקורבן. לפי תכנית הקשר, הוטל על מוחמד להמתין לעומר בכניסה האחורית מהמתחם, ולאחר מעשה למלט אותו מהמקום, והכל באמצעות קטנוע שקיבל ממעסיקו ושעליו רכב.
3. ביום 09.07.22 הגיע המנוח למתחם ברכבו, בו נסע עם אשתו ושלושת ילדיו הקטינים, לסעודה משפחתית של חג הקורבן. בסמוך לשעה 22:50, לאחר שכבר גמלה בלבו של עומר ההחלטה להמית את המנוח, הגיע מוחמד למתחם כשהוא רכוב על קטנועו ופגש את נימר שהצטרף כנוסע על הקטנוע. מוחמד נהג את הקטנוע, יצא מהמתחם כשנימר רכוב מאחוריו, ונסע אל הכניסה האחורית של המתחם, שם עצר. נימר נכנס רגלית אל המתחם ואילו הנאשם המתין מחוץ למתחם וסמוך לכניסה האחורית כשלוש-עשרה דקות, כשקסדתו לראשו.
4. בסמוך לשעה 23:02, נכנסו המנוח ובני משפחתו לרכבם והמנוח התניע את הרכב, במטרה לעזוב את המתחם ולנסוע לביתם. אותה שעה עטה עומר על ראשו ופניו כובע גרב אפור והתקדם לעבר הרכב, כשבדיו אקדח שהוביל ללא רישיון. כשהגיע סמוך לרכב המנוח, ירה עומר מאקדחו שלושה קליעים לכיוון פלג גופו העליון של המנוח ולכיוון פלג גופו העליון של אשתו שישבה לצידו, בכוונה לגרום למותם, ותוך סיכון חייהם של ילדיהם שישבו מאחור.
5. אז הבחין עומר בקרובותו ת.מ. ששהתה בסמוך, כיוון לעברה את האקדח, ומיד הסתלק מהמקום בריצה דרך הכניסה האחורית של המתחם, עלה על הקטנוע שנהג מוחמד, והשניים נמלטו למתחם מגוריו של מוחמד (בשכונת ג'ואריש ברמלה).
6. במעשיו פגע עומר במנוח בגב, בחזה, בלחי, בכבד ובטחול, וגרם לו לאבדן דם מסיבי עד שנפטר מהלם תת-נפחי; ועוד פגע עומר באשתו של המנוח, שקליע שירה חדר דרך פיה ללחיה הימנית, כך שנזקקה לניתוח להוצאת הקליע ואושפזה למשך יממה.
7. עומר גרם למותו של המנוח בנסיבות מחמירות, שכן ביצע את המעשה לאחר תכנון ושקילה ממשית ותוך יצירת סיכון ממשי לחייהם של אשתו וילדיו של המנוח. עוד ניסה עומר לגרום שלא כדין למותה של אשת המנוח וגרם לה לחבלה חמורה בנסיבות מחמירות.
8. ביום 13.07.22 בשעה 04:11 או סמוך לה, לאחר שנודע לעומר כי המשטרה חושדת שהקטנוע קשור לרצח, נסע עומר ברכב למקום חנייתו של הקטנוע, ליד בית מעסיקו של מוחמד, כשהוא מצויד בבקבוק ובו בנזין, שפך את הבנזין על הקטנוע במטרה להציתו וכך לשבש מהלכי חקירה ומשפט, אך נמלט מהמקום טרם מעשה מחמת שכנים שהזעיקו משטרה.

ראיות לעונש:

מטעם התביעה הוגש גיליון הרשעות קודמות של עומר [ע/1], ומטעם הגנתו של מוחמד הוגשו מסמכים רפואיים [ע/2]. אלהאם, אלמנת המנוח, ביקשה לומר דברים, אותם מסרה בקושי ניכר, כשהיא בוכה ונסמכת על בנה. בדבריה סיפרה אלהאם על קשייה שלאחר מות המנוח, על-אף עזרתם של אבי המנוח ושל ר', בנה הבכור. תחילה התמקדה אלהאם במצוקתו של הבן ב', אוטיסט ששואל היכן אביו, מחכה לו ליד דלת הבית, מתעורר בלילה ומרבה לבכות. הבן מרבה לדבר בפחד על אקדח (הבן היה ברכב המנוח בעת היריות שהרגו את אביו ופצעו את אמו). אלהאם סיפרה על החרדה המתמדת שמלווה את בתה הצעירה ב', כבת 13, שמא יחזור מישהו ויתנקש בחיי מי מהמשפחה. חרדה זו גוררת חוסר-רצון ללכת לבית הספר, ובכלל לצאת לבד מהבית. לבסוף דיברה אלהאם על עצמה ומסרה שכתוצאה מהפגיעה הפיזית היא אינה חשה את צד ימין של פניה. תמצית טיעוניהם של הצדדים לעונש:

התובע הנכבד הדגיש את חומרת הפגיעה במשפחת המנוח ואת המשמעות הקשה של רציחתו לעיני ילדיו ורעייתו. בעניינו של עומר הזכיר התובע, שעקב הרשעתו בעבירת רצח בנסיבות מחמירות, דינו למאסר עולם (חובה). בנוסף לכך, עתר התובע לקבוע ענישה נפרדת למעשי העבירה הנוספים, שכל אחד מהם מהווה מעשה נפרד - קשירת הקשר לביצוע הפשע (רצח), ניסיון הרצח, גרימת חבלה חמורה בנסיבות מחמירות, ושיבוש מהלכי משפט - ולקבוע בגין אלה עונש של 20 שנות מאסר בפועל, לריצוי במצטבר למאסר העולם. בנוסף ביקש התובע להוסיף לעונש מאסר מותנה וחויב בסך פיצויים מקסימאלי. בעניינו של מוחמד ציין התובע את עברו הנקי אך הפנה לתסקיר שירות המבחן, ממנו עולה כי מוחמד "נוקט בגישה מיתממת ומטשטשת וכי הוא נעדר מוטיבציה להעמיק בנסיבות העבירות" וכי נשקף ממנו סיכון בינוני להישנות מעשי אלימות, כך שהשירות נמנע מהמלצה שיקומית אלא המליץ על "ענישה קונקרטיה שתציב גבול" ופיצוי משפחתו של המנוח. בהתחשב בעונש המקסימאלי בגין ניסיון רצח, שהינו 10 שנים, עתר התובע לקביעת מתחם עונשי של 8.5 עד 10 שנות מאסר, ולגבי עבירות הקשר והסיוע לגרימת חבלה בכוונה מחמירה, עתר לקביעת מתחם עונשי של 4 עד 6 שנות מאסר. את העונש ביקש התובע להטיל כאחד, 12.5 שנות מאסר בפועל, ולצידו מאסר מותנה ופיצוי.

סניגורו המלומד של עומר הודיע שבכוונתו לערער על הכרעת הדין ומכאן שגם על גזר הדין, אך ביקש שהעונש יהא מתון, ושתידחה עתירתה של התביעה לפיצול האירוע למספר אירועים או מעשים כדי להגיע באופן מלאכותי לתוספת של 20 שנות מאסר בפועל למאסר העולם. באשר לפיצוי, ביקש הסניגור להתחשב במצבה הכלכלי הדחוק של המשפחה.

סניגורו המלומד של מוחמד עמד על חלקו המוגבל של מוחמד במעשה, שמשתקף לדבריו גם במלל המועט שהוקדש לו בסעיפים 2, 4 ו-10 בפרק העובדות שבכתב האישום. מידת מעורבותו של מוחמד ברצח היתה קטנה וקצרת מועד, הוא לא יזם ולא היה אקטיבי, לא הוכח מתי הבשילה מודעותו לרצח, והוא כלל לא נכח בזירת העבירה. מאפיינים אלה מקרבים מאוד את מעשיו של מוחמד לגבול תחתון של מהות הסיוע, עד קרבה לעבירה של סיוע לאחר מעשה. עוד הדגיש הסניגור את גילו הצעיר של מוחמד, שבעת המעשה היה כבן 19 שנה ו-11 חודשים, את עברו הנקי ואת שמירתו האדוקה על חובותיו וצווי בית המשפט, מעת שהועבר ממעצר בכליאה למעצר בפיקוח אלקטרוני ביום 05.06.23 ומעת ששוחרר בערבויות מהפיקוח האלקטרוני ביום 11.03.24. הסניגור עתר לדחיית בקשתה של התביעה לפיצול אירוע העבירה למספר מעשים, באופן מלאכותי לדעתו, והציע מתחם עונשי אחד של 3 עד 6 שנות מאסר, כשאת העונש יש למקם בתחתיתו. עומר אמר שאכן עבר עבירות מכל הסוגים בעבר, אך מעולם לא רצח ולא אנס.

מוחמד פתח דבריו בתיאור מצבו הרפואי הכרוני, שלא זוכה לטיפול נאות בכלא, כפי שקרה בעשרת החודשים שבהם היה עצור בכליאה. הוריו של מוחמד חינכו אותו ואת אחיו ללימודים ולערכים טובים, ומוחמד לא הסתבך מעולם בפלילים. אחיו של מוחמד מנהלים קריירות, ביניהם רופאים, אך מוחמד הפסיק את לימודיו כדי לאפשר לאחיו להמשיך וללמוד. מוחמד טען שהגיע בערב החג לבקר את ארוסתו, הודה (לראשונה) בכך שהגיע על קטנוע, שהמתין ליד הכניסה האחורית למתחם ושהיו שיחות טלפון בינו לבין עומר ובנו נימר, אך עמד על-כך שלא היה שותף לסוד ולא ידע כלל על כוונת הרצח. לדבריו, שתיקתו בחקירות המשטרה נבעה מהלם ומחוסר-ידע. לסיום, ביקש מוחמד את התחשבות בית המשפט בגילו הצעיר ובעברו הנקי.

עניינו של עומר:

להלן נתמקד בעבירות החמורות והעיקריות שעבר עומר, רציחתו בנסיבות מחמירות של המנוח, וניסיון לרצוח את אלהאם, אשת המנוח.

עבירת הרצח ונגזרותיה באות להגן על הערך המקודש ביותר של שמירת החיים, כאשר חומרת התוצאה של הרשעה בעבירה של רצח בנסיבות מחמירות - "מאסר עולם, ועונש זה בלבד" - מלמדת על הזוועה המוסרית הקיצונית שנלווית בעיני כל בן-אנוש לנטילת נפשו של אדם בנסיבה מהנסיבות הנמנות בסעיף, כמו-גם על נחישותה של החברה המאורגנת להגן על עצמה מפני מי שמעשיו מלמדים עליו כי נודעת ממנו מסוכנות או פוגענות בדרגה גבוהה ביותר. רצח בנסיבות מחמירות - אין צורך בקביעת מתחם:

משקיף עומר את חיי המנוח ובעקבות כך הורשע בעבירה זו של רצח בנסיבות מחמירות, יוטל עליו העונש המחויב של מאסר עולם, אין צורך בקביעת מתחם עונשי הולם לעניין זה, ואף אין אפשרות להתחשב בנסיבות שאינן קשורות לביצוע העבירה [ע"פ 7905/23 כלאסני נ' מ"י (16.02.25), פסקה 51 לדברי הש' אלרון].

ניסיון לרצח וחבלה חמורה בנסיבות מחמירות - נסיבות ביצוע העבירות וקביעת מתחם: הנפגעת הנוספת מהירי היתה אלהאם, אשת המנוח, שישבה ברכב לצידו ונפגעה מקליע מבין אלו שעומר ירה, שעבר בפיה, פגע וננעץ בלחיה הימנית, וחולץ בניתוח. בהכרעת הדין נקבע שהאפשרות לתוצאה של מותה של אלהאם היתה קרובה לוודאי, לא רק מפאת ריבוי היריות, מטווח קצר, בתוך חלל מוגבל של רכב, ששלדת המתכת שלו מגבירה את הסיכון לפגיעתם של קליעים ורסיסי-קליעים חוזרים (ריקושטים) - אלא מחמת כיוון הירי, משמאל המנוח לימינו, כך שאלהאם היתה ב"קו האש" הישיר ולכן מועדת באופן קרוב לוודאי גם לפגיעה קטלנית. בנסיבות ענייננו, סיפק כלל הצפיות את היסוד הנפשי החפצי, שבהתלכדותו עם היסוד העובדתי המגולם בירי, השתכללה העבירה של ניסיון לרצח. נוכח רמת הצפיות הגבוהה של אפשרות גרימת התוצאה הקטלנית, בהינתן אופן השימוש באקדח, הטווח הקצר ממנו בוצע הירי, הירי אל תוך הרכב בו ישבו חמישה אנשים, מיקום הפגיעה בראשה של אלהאם ומכלול נסיבות האירוע - מצאנו שיש לראות בעומר כמי שהתכוון לגרום למותה, ולכן הורשע בניסיון לרצח. עקב פגיעתו באלהאם, הורשע עומר גם בגרימת חבלה חמורה בנסיבות מחמירות, מעשה שפגע גם בערך החשוב של שמירת הגוף והבריאות. שתי העבירות החמורות נגד אלהאם בוצעו כאחת ומתחם העונש ההולם ייקבע כאחד, כאשר ניסיון הרצח ייתן את הטון הענישתי המוביל, כעבירה החמורה והמרכזית יותר.

אותו ערך של קדושת חייו של כל אדם, שלאורו אנו הולכים, מחייב התייחסות נפרדת לפגיעה באלהאם שבסופה "מענה גמולי נפרד". הגם שהירי בשני בני הזוג היה "אירוע אחד" לפי מאפייניו, הרי כלל יותר מ"מעשה" אחד, כשהירי בכל אחד מבני הזוג הוא נושא נפרד לענישה [סעיפים 40 ו-186 לחוק העונשין; ע"פ 6655/23 עודה נ' מ"י (06.10.24), פסקה 34 לדברי הש' אלוך; עוד ראו ע"פ 437/13 אלחיאני נ' מ"י (24.08.15), פסקה 47; ע"פ 4910/13 ג'אבר נ' מ"י (29.10.14); ע"פ 1742/91 פופר נ' מ"י (04.12.97), פסקה 26 לדברי הש' חשין]. מכוח אותו הגיון ערכי, נובעות שתי מסקנות נוספות:

ראשית, החובה לנקוט בגישה ענישתית מחמירה של כליאה לתקופה ממושכת, הנמדדת בשנים ארוכות, ומבוססת על מעמדו של הערך המוגן וחומרת הפגיעה בזולת, שמחייבים מתן בכורה לשיקולי גמול והרתעה [ע"פ 4372/13 סיסאי נ' מ"י (06.08.14), פסקה 18]. חובה מוטלת על בית המשפט "לנהוג ביד קשה כלפי מבצעי עבירה הבאים לקפח חיי אדם - גם כאשר קרבן העבירה נותר בחיים" [ע"פ 2879/21 טדסה נ' מ"י (10.08.22), פסקה 28]; ושנית, עיקרון ההלימה וערך קדושת החיים מחייבים כי העונשים, בגין נטילת חייו של המנוח וניסיון הרצח של אלהאם, ירוצו במצטבר. נכונים הדברים גם במקרה שבו נקבע כי העבירות בכללותן מהוות אירוע אחד, שכן בכך, יש כדי לבטא כי כל אדם הוא עולם ומלואו, וכי הניסיון לפגיעה בשלמות חייה של אלהאם, זוכה להכרה עצמאית, מבלי שייבלע בחומרת רצח המנוח [עודה, שם; תפ"ח (מרכז) 48717-10-21 מ"י נ' עקראמה (29.04.25), פסקאות 25-27 והמובאות שם; פופר, שם];

נסיבות המעשה חמורות הן מאוד, הגם שעומר לא שם לעצמו כמטרה את אלהאם בכוונת מכוון, והפגיעה בה מצידו היתה בבחינת נזק צדדי נחוץ, שנלווה להמתת המנוח. עומר לא נרתע מהסכנה של פגיעת קליעים וריקושטים בילדים שישבו מאחור, ששניים מהם היו צעירים מאוד ובוודאי שלא עשו לו עוול, מגדול ועד קטן. בביצוע המעשה על-ידי עומר יש מהאכזריות העודפת, של נוכחות הילדים שנאלצו לראות לנגד עיניהם ובקרבה גדולה את אביהם נרצח ואת אמם פצועה ומדממת, כשאימת המוות אופפת גם אותם. מידת הפגיעה בערך המוגן של קדושת החיים היתה משמעותית-גבוהה; המעשה היה פרי תכנון מוקדם, כאשר עומר ידע שאלהאם תהיה במקום ותימצא בסכנת-מוות וודאית, אך הידיעה לא השפיעה כלל על הנאשם ולא הניעה אותו להימנע מרצח המנוח, ולמצער לבצעו בזמן ובמקום שבו לא ייפגעו אחרים; הנזק הפוטנציאלי בעבירה של ניסיון רצח הוא חמור ביותר, ועד לכמעט נטילת חיים; הנזק הפיזי הקונקרטי בענייננו היה מוגבל לפגיעה שחייבה ניתוח ואשפוז קצר, והאמנו לדבריה של אלהאם, לפיהם עד היום לא חזרה התחושה לחלק הימני של פניה. אין ספק, שהחבלה הפיזית ונסיבות גרימתה גרמו לעקה נפשית ניכרת לאלהאם, אך למקרא תסקירי הנפגעים, שתוכנם מפורט להלן בפרק שיוקדש למוחמד, מחווירים הנזק הפיזי והעקה הנפשית שמקורם בניסיון הרצח, לעומת עומקן ורוחבן של הפגיעות שנגרמו לה ולילדיה עקב רציחתו של המנוח. הפסיקה אינה משופעת בגזירת עונשים בנסיבות דומות, והצדדים לא הציגו כל פסיקה שממנה ניתן לגזור את מדיניות הענישה הנוהגת. סקירה קצרה של פסקי-דין תובא להלן, לעניין ניסיונות לרצוח 'מטרות משניות' או ניסיונות לרצח בירי לא-ממוקד וחסר-אבחנה:

(-) בע"פ 7567/22 זגורי נ' מ"י (05.01.25) מדובר בקורבן, שחגג את יום הולדתו בביתו וכשיצא לרחוב, ירה בו המערער והרגו. גם הקורבן וידידו שעמדו גם-הם ברחוב, הפכו למטרה בעיני הנאשם שירה בהם ופצע אותם. בגין הרצח נגזר עונשו של המערער למאסר עולם ובגין יתר העבירות שעבר - ניסיון לרצח וגרימת חבלה מחמירה - נגזר עליו 22 שנות מאסר בפועל, מהן 19 במצטבר לעונש בגין הרצח.

(-) בע"פ 6655/23 עודה נ' מ"י (06.10.24) נדון עניינו של מערער, שבעקבות תגרה ובמהלכה של תגרה נוספת, שלף אקדח שנשא, ירה בקורבן מטווח קרוב בראשו והרגו. ראזי, בנו של המנוח, שנכח במקום, החל לברוח, והמערער דלק אחריו וניסה לירות גם בו אך נכשל. המערער הורשע ברצח בכוונה (עבירת הרצח הבסיסית), בגינו הוטל עליו מאסר עולם, וכן בעבירה של ניסיון לרצח, שהצדדים הסכימו שבגינה יוטל על המערער עונש של 7 שנות מאסר. לגבי עונש זה קבע בית המשפט העליון ש"מאחר שראזי נותר ללא פגע, עונש זה הולם את חומרת מעשיו ומתחשב במכלול הנסיבות כדבעי". עונשו נגזר במסגרת המוסכם.

(-) בע"פ 1978/21 עמאש נ' מ"י (07.06.23) נדון עניינו של משיב, שהודה בבית המשפט המחוזי בכך שירה מטווח קצר אל עבר ארבעה אחים, שהם קרובי משפחה של אדם שעומו היה מסוכסך, בפתח ביתם וללא כל התגרות מצידם. המשיב גרם למותו של אחד האחים ופצע באורח קשה אח נוסף. המשיב הורשע ברצח, בשלושה ניסיונות רצח, בעבירות נשק ובקשירת קשר לביצוע פשע. במסגרת הטיעונים לעונש, ביחס לעבירות פרט לרצח, טענה המדינה למתחם ענישה של 12 עד 16 שנות מאסר בפועל. מתחם זה נמצא הולם את חומרתן של העבירות הנוספות, ובמיוחד עבירות ניסיון הרצח, ואת האיום הכרוך בעבירות אלה על חיי אדם וביטחון הציבור. המשיב, שהיה בן 19 בעת ביצוע העבירות ונטול עבר פלילי, נדון ל-14 שנות מאסר בפועל, בחפיפה לעונש של מאסר עולם, לפי הסכמת הצדדים לחפיפה. ביהמ"ש העליון העיר, שאלמלא הסכמת הצדדים, לא היה ראוי לחפוף את העונשים כדי-כך.

(-) בע"פ 3705/17 אבו עראר נ' מ"י (12.04.18) נדון אירוע בו המערער ואחרים הצטיידו בכלי נשק וברכב, תוך החלטה לגרום למותו של המתלונן או אחרים מבני משפחתו. ביום האירוע, נסע המתלונן יחד עם בנו ואשתו ברכבם. המערער ושניים אחרים עקבו אחרי המתלונן ומשפחתו, עד שהאחרונים עצרו ברמזור אדום בצומת, ואז ירדו המערער והאחרים מרכבם, תוך שהם אוחזים בכלי נשק, וביצעו ירי של 18 כדורים לפחות מטווח קרוב לעבר רכב המתלונן ומשפחתו. כתוצאה מהירי נפצעו המתלונן ובנו ופוננו לבית חולים. אשתו של המתלונן אובחנה כסובלת מסיסים, חרדות ודיכאון. המערער הורשע בעבירות של ניסיון לרצח, נשיאת נשק, קשירת קשר לביצוע פשע, חבלה חמורה בנסיבות מחמירות, וחבלה במזיד לרכב; נקבע מתחם כולל של 9 עד 14 שנות מאסר בפועל; והעונש שהוטל היה 10 שנות מאסר. הערעור נדחה.

כבר נאמר, ש"שיקול הדעת המסור לבתי המשפט בגזירת העונש בעבירות של ניסיון בכלל ובעבירות ניסיון לרצח בפרט, הוא רחב ביותר. משכך, ניתן למצוא בפסיקה מנעד רחב של עונשים שנגזרו על נאשמים בעבירות של ניסיון לרצח, וזאת בין היתר, בשים לב לנסיבות העבירה הכוללות, וכן לנזק שנגרם לקורבן העבירה" [ע"פ 5922/22 קוזלוב נ' מ"י (13.08.23), פסקה 32].

חומרתן של נסיבות הביצוע והיקפו של הנזק שנגרם, יחד עם מדיניות הענישה העומדת על ענישה מחמירה, יובילו לקביעת מתחם העונש ההולם, בגין ניסיון הרצח וגרימת החבלה החמורה בנסיבות מחמירות, בין 8 ל-12 שנות מאסר בפועל, כעונש עיקרי, שאליו יתווספו מאסר מותנה לתוספת הרתעה ופיצוי כספי ששיעורו יעמוד ביחס ראוי לחומרת הנזקים וריבויים.

מיקום העונש במתחם - נסיבות הנאשם, שאינן קשורות בביצוע העבירות:
לפי דברי עומר בפתח עדותו שנמסרה במהלך משפט ההוכחות, הוא כבן 61, נשוי בשנית ואב לשבעה ילדים, ובסיוע בניו נימר ומוחמד הוא מגדל לפרנסתו כבשים ועגלים לשחיטה בדיר שלו, שמצוי במתחם המשפחה, בו גרים שלושה אחים ומשפחותיהם. עומר גר במתחם כעשרים שנה, אך עזב את המקום ועבר לרמלה, כחלק מגמילתו מסמים. לאחר כעשר שנים, שבמהלכן למד וקיבל תעודה על לימודי מנהל עסקים במקביל לעבודתו, חזר לגור במתחם בסיוע קרובי משפחתו. עומר היה מנהיג המשפחה, בהסכמת כולם, אך היו אנשים שנפגעו ממנו, שכן היה אלים כלפיהם. מאז שנגמל מסמים ועד היום, כעשרים שנה, התנתק עומר כליל מעולמות הפשע והסם, סיגל לעצמו התנהגות נורמטיבית ולא-אלימה, והוא מרוכז במשפחתו ובעבודתו. אלא, שהסתבר שעומר לא דייק, ולמעשה גם בעשרים השנים האחרונות הוא נשפט והורשע בגין עבירות סמים, החזקת תחמושת, ירי באזור מגורים ועוד.

עונש מאסר, ובפרט מאסר עולם, יפגע בעומר שחירותו תישלל והוא ירחק מיקיריו, שמצדם יחוו בחסרונם כבן-זוג וכאב. עם-זאת, מדובר בפגיעות שכיחות ושגורות המלוות למרבה הצער את פשעיו ואת מאסרו של כל עבריין בעל-משפחה, ואין בכוחן למתן את העונש.

עומר הכחיש את כל המיוחס לו וניהל משפט הוכחות עד להרשעתו. כפירתו לא תשמש נגדו, אך ודאי שלא יוכל לזכות בהקלה המשמעותית השמורה למודים ולמתחרטים. באין הודאה, אין גם נטילת אחריות וחרטה, אף-לא רצון או נכונות לטיפול משקם.

עברו הפלילי של עומר מכביד ובחלקו רלוונטי. מנעוריו ביצע עומר עבירות שונות, מהתחלה של עבירות רכוש פשוטות, דרך מעשי אלימות ועד לעבירות סמים חמורות ועבירות בנשק. עומר ריצה מספר עונשי מאסר בגין עבירות אלה, אך יש לציין כי עבירה חמורה אחרונה ביצע עומר בשנת 2003, והעבירות האחרונה בהן הורשע נעברו בשנת 2016 (החזקת סם מסוכן לצריכה עצמית והחזקת סכין שלא למטרה כשרה, עניין שהסתיים במאסר מותנה, קנס, צו מבחן ושירות לתועלת הציבור).

לנוכח האמור לעיל, העונש בגין ניסיון הרצח ייקבע במחציתו העליונה של המתחם, וירוצה במצטבר לעונש מאסר העולם.

לנוכח מסקנותינו, איננו מוצאים צורך ותועלת בדיון מפורט ביתר העבירות בהן הורשע עומר, שבהן קשירת הקשר ונשיאת הנשק, שהן "עבירות שירות" לעבירת הרצח, ושיבוש מהלכי משפט; שכן, השפעתה של כל אחת מאלו על קביעת המתחם ועל מידת העונש העיקרי תהא שולית [ע"פ 1127/13 גברזג'י נ' מ"י (15.01.14)]. עניינו של מוחמד:

סיוע לרצח - נסיבות הקשורות בעבירה וקביעת מתחם:

מוחמד קשר עם עומר קשר לרצוח את המנוח; מוחמד סייע לעומר במילוטו מהמקום על קטנועו, לאחר שעומר הגיע למקום בו המתין לו, ובכך סייע לו לרצוח את המנוח ולגרום חבלה בכוונה מחמירה לאלהאם. במעשיו פגע מוחמד באופן קשה בערך של קדושת החיים, עליו הרחבנו לעיל, ובאופן משמעותי בערך של שמירת הגוף והבריאות. מוחמד פעל באופן מתוכנן, במטרה לסייע לעומר בביצוע פשע נורא, נגד אנשים שלא עשו לו דבר ושספק אם היו מוכרים לו היכרות של-מש. עם-זאת, חלקו היחסי במעשה-גופו היה קטן מהותית מזה של עומר, בהיותו מסייע "בלבד". לא ניתן אף להתעלם מכך, שנוכח התשתית הראייתית בתיק דנן, אין בידי ביהמ"ש נתונים ביחס למועד המדויק של קשירת הקשר בין מוחמד לעומר, כמו גם ביחס להיקפה המדויק של תכנית הקשר.

הנזקים שנגרמו למשפחת המנוח קשים ומכמירי-לב, ובשום פנים אינם בלתי-צפויים. חזקה על מוחמד שידע את חומרת המעשה של שלילת חייו של אדם, את טבע האסון שכך המיט על קרובי המנוח, ואת נזקיו הפוטנציאליים הקשים של אסון זה, שלמרבה הצער התגשמו ולא נחסכו ממשפחת המנוח. הנזקים הקונקרטיים למשפחתו של המנוח פורטו בשני תסקירי נפגעים, מהימים 07.05.25 ו-08.05.25:

גם בחלוף כשנתיים וחצי מיום הרצח, מתקשים בני המשפחה להתאושש מההלם והטלטלה שחוו באירוע ולהתמודד עם חסרונם של המנוח, שנלקח מהם באופן פתאומי ואכזרי, ברציחתו לעיניהם. אנשי קהילתו של המנוח ומשפחתו המורחבת ראו בו אדם טוב, שהוביל לשינוי גדול בחייהם בחילוצם מאורח חיים שולי, ושהתגייס לעזרתם גם במשימות-חיים שגרתיות.

הסבל הקשה ביותר הוא מנת חלקם של אלמנתו אלהאם וארבעת ילדיה, שבהם ילד המצוי על הרצף האוטיסטי. חוויית היסוד של בטחון ואמון הפכה לחוויה של דריכות מתמדת ושל פחד, כשבני המשפחה חרדים לשלומם, עד-כדי שיבוש החיים בימים ולינה של כולם יחד בחדר אחד בלילות. אובדן המפרנס משפיע כמובן על המשפחה הגרעינית, כלכלית אך גם בפגיעה בתחושות היציבות והביטחון.

המשפחה שקעה בחובות כבדים, בעיקר מחמת קריסת העסק שניהל המנוח, ולא ברור מהיכן ישלמו אותם. החורבן הכלכלי שולל תכניות להשכלה גבוהה או מקצועית לילדים, שנאלצים כעת למצוא דרכים לתרום לכלכלת הבית או לצמצם את הישענותם עליה, ומחמת זאת ביטלה ארוסתו של הבן הבכור את נישואיהם. אתגרים קשים אלה, יחד עם תחושת הדכדוך והאבל, גורמים לחוויית חיים של הישרדות מיום ליום, ללא תכניות או תקווה לעתיד. אלהם מתמודדת עם אבדן בן-זוג אוהב ותומך, עם תוצאות הטראומה שחוותה בליל האסון, ועם נטל הצרכים של ילדיה. החרדה לשלום ילדיה מציפה את אלהם, והיא מקדישה את כל כוחותיה לתמוך בהם, לספק את צרכיהם ולהפגין עבורם כוח ועמידות, גם כשהיא חשה שאזלו כוחותיה. אלהם נסמכת על אמונתה בחדש האל ובחיי עולם הבא.

הבן הבכור ר', כבן 21, לקח על עצמו את העול הכבד-מדי של הנהגת המשפחה, במחיר תכניותיו לעתיד שנגנזו, וכשהוא כובש את צערו ועצבותו מתחת לתדמית של חוזק שעליו לשדר לסביבתו. ר' חש שדרכו אבדה ללא הנחיית אביו, אך הוא משכיל להיעזר בטיפול נפשי ולחזק את כישורי ההתמודדות שלו עם הרגשות הקשים שהציפו אותו. הבת נ', כבת 19, סובלת מתסמינים פוסט-טראומטיים לאחר שראתה את אביה נרצח לעיניה, כפי שהעידה. עולמה מצטמצם ומתרכז בבית ובעבודתה כקופאית, לאחר שהמצוקה הכלכלית אילצה אותה לוותר על המשך לימודים ולסייע לפרנסת המשפחה. נ' אינה מצליחה להתגייס לטיפול, על-אף החשש הממשי להידרדרות נוספת במצבה הרגשי וביכולתה לתפקד במישורי חייה השונים.

הבן הצעיר ב', כבן 15, מצוי על הרצף בתפקוד בינוני-נמוך ותלוי לחלוטין בזולת, באופן שמקשה על אלהם שאינה יכולה עוד לחלוק את הטיפול בו עם האב. אובדנו הטראומטי של האב גרר החמרה ותנודתיות במצבו הנפשי ובתפקודו של ב'.

הבת הקטנה ב', כבת 13, סובלת מחסרונם של האב ומהמעבר החד והמטלטל משמחת חיים לאבל, היעדר וכאב עז. ב' סובלת מסיוטים, מחשבות חודרניות וזיכרונות פולשניים מאירוע הרצח, כשהמתח והחרדה עדיין משפיעים על חייה, וכך בין היתר היא נזקקת לליווי של בן-משפחה באופן מתמיד.

נ', אחי המנוח שהיה קרוב אליו במיוחד, מתמודד עם רגשות קשים ומטלטלים, כשהוא נחוש להציג כלפי חוץ תדמית חזקה וגם מסרב לטיפול נפשי, מחוסר רצונו לחשוף עצמו לפני זרים. הרגשות הכבדים והמוסתרים מתבטאים בשינוי אישיות ותפקוד - נ' הפך לעצבני ונוטה להתפרצויות כעס, הוא מסוגל לעבוד באופן חלקי בלבד, והצפי לעתיד אינו חיובי וכרוך בחשש שללא טיפול בטראומה ובהשלכותיה יחמירו התסמינים.

נ', אחות המנוח, שנרצח לעיניה לאחר שיצא מביתה, נושאת תחושת אשם - לא מציאותית ולא הגיונית, אך עוצמתית ומזיקה - שמקורה במחשבה טורדנית, שאם לא היה המנוח בא לבקרה, הרצח היה נמנע. נ' סובלת מתסמיני פוסט טראומה קשים, השולטים בחייה, ובהם חוסר תיאבון, דכדוך, עצבנות, צמצום החיים להכרחי בלבד וחוויה של קיום מונוטוני ואוטומטי, עד לתחושה שאין עוד טעם לחיים. נ' קיבלה את המלצת שירות המבחן, להשתלב בטיפול ייעודי ונבקש לחזק אותה בהחלטתה זו.

מוחמד לא סיפק כל הסבר באשר לסיבות שהובילו אותו לתהום מוסרית ולעבירה על החמורים שבאיסורי החוק, שכן הכחיש את ביצוע העבירות וטען שעומר ומשפחתו ניצלו את תמימותו וסיבכו אותו כך בפלילים. שירות המבחן התרשם שמוחמד חבר לבני-משפחתה של ארוסתו על-רקע קושי בדימוי העצמי. הקשר עם עומר ונימר סייע לו לחזק את דימויו העצמי אך הוא התקשה להציב לעצמו ולהם גבולות, כשברקע למעשי העבירה עמדו דפוסים של ריצוי, צורך בשייכות ונורמות קלוקלות ומעוותות של נאמנות ומחויבות למשפחה ולחמולה. שירות המבחן התרשם מקיומם של מאפיינים אישיותיים וקוגניטיביים שאיפשרו למוחמד לקחת חלק ברצח, ובהם ניתוק רגשי, דפוסי-חשיבה נוקשים ועמדות הנותנות לגיטימציה לאלימות, הגם שאינו מאופיין בדפוסים אלימים מופנמים [תסקיר לעונש, ע' 2, 3].

ההלכה ביחס לסיוע לרצח מכתובה מדרג ענישתי, שמשקף מדרג של חומרת המעשים. הכלל הוא, שככל שמעשה הסיוע קרוב יותר למעשים של ביצוע בצוותא, יוחמר העונש ועד-כדי העונש המרבי לעבירת סיוע. קרבת הסיוע לביצוע בצוותא נקבעת לפי טיב, משך ועומק המעורבות של המסייע, יחד עם חשיבות חלקו ותרומתו לאיפשור או להקלה במימוש התכנית העבריינית [ע"פ 230/24 אלעמרני נ' מ"י (15.09.24), פסקה 25; ע"פ 8606/22 ורדיניאן נ' מ"י (08.09.24), פסקה 71 לדברי הש' אלוין; ע"פ 5812/14 גורליק נ' מ"י (29.11.15)].

(-) בעניין ורדיניאן נדון עניינו של מערער שהסיע על קטנועו אדם אחר, שהיה חמוש באקדח טעון, למסעדה בה ירה אותו אחר בקורבנו ורצח אותו, כשלאחר מכן נמלטו המערער והרוצח מהמקום, על הקטנוע בו נהג המערער, והשמידו ראיות. הש' אלוין הצביע על מעורבותו של המערער ותרומתו לביצוע כבר מהשלבים הראשונים של ביצוע התכנית העבריינית, ועד להשלמתה [שם]. בדומה, פסק הש' שטיין ש"מעשיו של ורדיניאן קירבוהו אל "המעגל הפנימי" של המבצע העיקרי, וכפסע היה בינו לבין ההרשעה ברצח כמבצע בצוותא חדא. תרומתו למעשה הרצח היתה משמעותית מאד" [ורדיניאן, פסקה 10 לדבריו]. מתחם העונש שנקבע למערער המסייע עמד על 10 עד 16 שנות מאסר בפועל ועונשו העיקרי היה 15 שנות מאסר, כשהעונש המרבי היה 20 שנות מאסר.

(-) בע"פ 7881/20 פלוני נ' מ"י (10.05.21) נדון עניינו של מערער שהורשע בעבירות סיוע להריגה, סיוע לחבלה מחמירה בנסיבות מחמירות וגניבת רכב. תרומתו לתכנית העבריינית היתה גניבת רכב ומסירתו לשימוש המבצעים העיקריים, ופיתוי הקורבן לפגישה באתר בו המתין לו המבצעים, שירו בו ובאחר שנלווה אליו, וכך הרגו את הקורבן ופצעו קשה את האחר. נדחו טענות המערער להקלה בעונשו - סיום 'תפקידו' לפני הביצוע העיקרי, ריחוק ממקום הירי, מעמד זוטור ובר-החלפה כמסייע. הצדדים הגיעו להסכמות חלקיות לעניין העונש, במסגרתן טענה התביעה למתחם עונשי של 8 עד 12 שנות מאסר בפועל. סוף-דבר, נגזר על המערער עונש של 7.5 שנות מאסר.

(-) בע"פ 8074/16 (ע"פ 1817/17) סוליימנוב נ' מ"י (02.04.20) נדון עניינם של מעורבים ברצח, ואחד מהם - רפי - הואשם תחילה בביצוע עבירת רצח, כמבצע בצוותא, אולם הוא זוכה מעבירת רצח והורשע חלף כך בעבירה של סיוע לרצח. רפי לא היה מעורב בתכנון הרצח או בביצועו, הוא לא ידע על זהות הקורבן ועל סיבת הפגיעה בו, וחלקו התמצה בהסעתם של שני הרוצחים למקום האירוע, והסעתם חזרה מהמקום, כשהוא מודע לכך שהוא מסייע לעבירת רצח. רפי גם לא קיבל כל חלק בתמורה שהסתבר בדיעבד שהרוצחים קיבלו בגין ביצוע הרצח. בערעור נקבע מתחם עונשי של 8 עד 13 שנות מאסר, ונגזר על המערער עונש של 9 (חלף 13) שנות מאסר.

(-) בע"פ 6162/16 דלו נ' מ"י (04.02.18) נדון עניינו של מערער 1 (מבין שלושה), שהורשע בעבירת סיוע לרצח. המערער הלך בעקבותיו של הקורבן יחד עם הרוצח, ואף התאים את קצב הליכתו לזה של הרוצח. לאחר שהתחפש והסווה את זהותו, חזר הרוצח ודקר למוות את הקורבן, כשבאותו זמן, צפה המערער במעשה הנורא, אבטח את הרוצח, ושמר עליו מפני כל סכנה או התערבות במעשיו. כפי שקבע בית משפט קמא, מדובר בסיוע ממשי ואקטיבי, שאינו מסתכם בחיזוק ידיו של העבריין העיקרי, בעצם נוכחותו של המסייע בזירת העבירה. לאחר הרצח, החל המערער לרדוף אחר פלוני, אשר דלק בעקבותיו של הרוצח בניסיון ללכדו, בכוונה למנוע זאת ולסייע לרוצח להימלט. אחרי שהרוצח נמלט, חדל גם המערער מריצתו, ולאחר שחלף על פני הקורבן המתבוסס בדמו, הלך לביתו, מבלי להושיט עזרה למנוח או להזעיק את גורמי הסיוע הרפואי. תרומתו של המערער לרצח היתה אפוא משמעותית, ולכן החמיר ביהמ"ש העליון את המתחם שנקבע ואת העונש שהוטל על המערער, כך שנקבע מתחם עונשי הולם של 9 עד 14 שנות מאסר בפועל ודינו נגזר ל-10.5 שנות מאסר בפועל, כשהעונש המרבי היה 20 שנות מאסר.

(-) בע"פ 4770/14 אגייב נ' מ"י (05.11.15) נדון עניינו של מערער שסייע למבצעים במספר דרכים - נסיעה עם מעורב אחר לקבלת כסף; רכישת מצרכים והובלתם לדירת המסתור בה שהו המבצעים; הסעת המבצעים לרכוש תחמושת; ולבסוף הסעתם לסביבת בית המנוח, כשידע שהמבצעים עומדים לבצע את העבירה ולהמית את הקורבן במועד קרוב מאוד, הגם שסבר שאותה נסיעה היא "סיור מקדים" ולא למטרת הרצח עצמו. עוד קודם להסעת המבצעים, פנה המערער לקורבן, הזהיר אותו מפני תכנית לפגוע בו ודחק בו לעזוב את ביתו למספר ימים (סוף-דבר, נורה הקורבן למוות בבית מגוריו ואיתו אישה ששהתה אתו ונרצחה "כדי להבטיח הימלטות מעונש בעקבות המתת המנוח"). ביהמ"ש קמא קבע מתחם עונשי של 7 עד 11 שנות מאסר, וגזר על המערער עונש של 8.5 שנות מאסר, כשהעונש המרבי היה 20 שנות מאסר. הערעור נדחה.

במדרג החומרה, שנבנה על-בסיס הנתונים הקשורים לעבירות וביחס לאירועי סיוע לרצח קודמים, לא מצויים מעשיו של מוחמד בשלביו העליונים: תפקידו של מוחמד כמסייע לא כלל מעורבות ונוכחות בזירת הרצח גופא, עד לכניסתו לפעולה כשהגיע עומר מהמתחם ועלה על הקטנוע, לנסיעה לכיוון-אחד של הימלטות והתרחקות ממקום הרצח. מדובר בהסעה אחת, בשונה מדלו, שהיה מעורב עד-צוואר בביצוע הרצח לאורך שלביו, ומאגייב, שסייע מהותית למבצעים בדרכים שונות, עוד קודם להסעת המבצעים למקום הרצח; בשונה מורדיניאן וסוליימנוב שהסיעו את הרוצחים אל זירת הרצח וגם ממנה והלאה; בשונה מאלעמראני ומגורליק, שהשתתפו בביצוע מעשי רצח ברמת מעורבות ותרומה גבוהות; ובשונה מפלוני (2020), שכן מוחמד לא הגיע כלל למגע עם הקורבן, קל וחומר שלא פיתח אותו להגיע למקום מותו, ולא ביצע עבירה נוספת להקלה על ביצוע הרצח. בנוסף, על-בסיס הראיות שהובאו לפנינו לא ניתן להניח לחובתו של מוחמד כי היה שותף דומיננטי בעת התכנון.

בעקבות עמדת התביעה הורשע מוחמד בעבירה של סיוע לרצח בכוונה, משמע עבירת הרצח הבסיסית, לפי סעיף 300 לחוק העונשין. בעקבות תיקון לא-מושלם של החוק, במסגרת תיקון 137, הרי "על הרוצח בנסיבות מחמירות ייגזר עונש מאסר עולם חובה, משכך, לפי סעיף 32(1) לחוק, עונשו המרבי של המסייע לעבירה זו נותר כשהיה - 20 שנות מאסר. ואולם, היות שעונש מאסר עולם בגין עבירת הרצח הבסיסית הוא בגדר עונש מרבי ולא בגדר עונש חובה, אזי לפי סעיף 32(2) לחוק, עונשו המרבי של המסייע לעבירת הרצח הבסיסית עומד כעת על 10 שנות מאסר בלבד" [אלעמרני, פסקה 12].

סיוע לגרימת חבלה בכוונה מחמירה - נסיבות הקשורות בעבירה וקביעת המתחם: נאמנים לדרכנו הרואה בכל אדם סובייקט מוגמר ועצמאי, הזכאי הן להגנת החוק והן לגמול ראוי לפוגעים בו, נקבע מתחם עונשי נפרד ביחס לפגיעה באלהאם. גם לצד עבירת הסיוע לגרימת חבלה בכוונה מחמירה, לפי סעיף 329(א)(1) בצירוף סעיף 31 לחוק, קבוע עונש של 10 שנות מאסר. אף שהשיקולים שנמנו לעיל יפים בעיקרם גם לעבירה זו, קיים הפרש מהותי בין שתי עבירות חמורות אלה, שהאחת מגינה על עצם החיים והקיום והשנייה מגינה על שלמות הגוף והבריאות. בנוסף, במדרג החומרה של טיב החבלה או הפגיעה, הפגיעה הפיזית הקונקרטית באלהאם אינה קרובה למידת חומרתן הפוטנציאלית של החבלה או הפגיעה המוכלות בעבירה זו.

סיכום - מתחמי העונשים:

מתחמי העונש שייקבעו ישקפו אפוא את ההפרש המוסרי והתוצאתי בין מעשי העבירה, הסיוע לריצחתו של המנוח מחד גיסא והסיוע לחבול באלהאם, הגם שבכוונה מחמירה, מאידך גיסא. לא ייקבע מתחם עונשי נפרד לעבירת הקשר, השלובה בתכנון שהוא מהנסיבות שתילקחנה בחשבון בעת קביעת מתחמי העונש.

מתחם העונש ההולם את הסיוע לרצח המנוח ייקבע אפוא מ-6 עד ל-9 שנות מאסר בפועל, כעונש עיקרי, ומתחם העונש ההולם את הסיוע לחבול בכוונה מחמירה באלהאם ייקבע מ-3 עד ל-6 שנות מאסר בפועל, כעונש עיקרי. לעונשים העיקריים יתווספו מאסר מותנה לתוספת הרתעה ופיצוי כספי ששיעורו יעמוד ביחס ראוי לחומרת הנזקים ולריבויים.

מיקום העונש במתחמים - נסיבות הנאשם, שאין קשורות בביצוע העבירות: קורותיו ונסיבותיו של הנאשם הובאו בתסקיר מיום 15.05.25. מוחמד, רווק כבן 22 כיום, שעד למעצרו עבד במוסך, היה עצור בכליאה בגין תיק זה מיום 21.08.22 ועד ליום 05.06.23 שאז הועבר למעצר בפיקוח אלקטרוני, כשלפי החלטה מיום 11.03.24 שוחרר ממעצרו בתנאים מגבילים של "מעצר בית" התקפים עד היום. מוצאו במשפחה נורמטיבית ותקינה, בה הוא שיש מבין שבעה אחים, כשאחיו הבוגרים בעלי תארים אקדמאיים וקריירות. מוחמד התמיד בלימודיו עד לקבלת תעודת בגרות, כשבמקביל עבד כשליח מגיל 16. מוחמד החל בלימודים לקראת תעודת הנדסאי, אך נאלץ להפסיק כדי לצאת לעבודה ולסייע בפרנסת המשפחה. עקב אסטמה כרונית ובעיות מעיים, אושפז לאורך שנות ילדותו וכיום הוא זכאי לקצבה מביטוח לאומי בגין 65% נכות [ע/2].

פגיעת העונש במוחמד עתידה להיות קשה, שכן מדובר במאסר ראשון של צעיר שלא היה מעורב בפלילים קודם לאירוע, ואין המדובר במאסר קצר. עוד ניתן משקל-מה למצבו הבריאותי הכרוני של מוחמד, שיגרור קשיים יתרים בריצוי המאסר. פגיעת העונש במשפחתו של מוחמד כוללת את אבדן יכולתו לעבוד ולתרום להכנסת המשפחה, אך מהות הפגיעה תהא בעיקר מצוקה רגשית ודאגה, כמובן מאליו. פגיעה זו אינה חורגת מהפגיעה הנלווית ברגיל לקרוביו של כלוא, כתוצאה נוספת של הפוגעות שבמעשיו.

עקב ביצוע העבירות בהן הורשע, החרב מוחמד במו-ידיו את עתידו הקרוב כאדם נורמטיבי השואף להקמת משפחה ולהמשך לימודים וקריירה. לאחר חשיפת הפרשה, ביטל מוחמד את אירוסיו עם כלתו העתידית, בתו של עומר ואחותו של נימר.

מוחמד אינו נוטל אחריות על מעשיו, ולדעת שירות המבחן הוא נוקט בגישה מטשטשת ומיתממת, ללא רצון ונכונות להעמיק ולהתבונן בהתנהלותו ובבחירותיו שעמדו ברקע למעורבותו הפלילית. כיון שכך, מוחמד אינו מביע צורך ורצון בשיקום ובפיצוי, אף שהוא מביע צער על מות המנוח ואמפתיה למשפחתו. ללא תהליך של שיקום, מעריך שירות המבחן כי קיים סיכון ברמה בינונית להישנות התנהגות אלימה, שתוצאתה הצפויה היא ברמת חומרה בינונית. אין תמה, ששירות המבחן אינו מציע מהלך שיקומי אלא ממליץ על ענישה קונקרטית שיש עמה ביטוי לחומרת המעשים, ולצידה פיצוי כספי למשפחת הקורבן.

לזכות מוחמד עומדים היעדר עבר פלילי וגילו הצעיר. כפירתו במיוחד לו לא תעמוד לו לרועץ, אך ודאי שלא יוכל ליהנות מההקלה הניכרת בעונשו של מי שמודה ומביע חרטה כנה ורצון בשיקום.

מוחמד היה נתון במעצר בכליאה מיום 21.08.22 ועד ליום 05.06.23 שאז הועבר למעצר בפיקוח אלקטרוני, ממנו שוחרר בערובה למשטר תנאים מגבילי חירות ("מעצר בית") ביום 11.03.24.

בשקילת כל אלה, ימוקמו העונשים סמוך לחלקו התחתון של כל מתחם, ולעונש העיקרי יתווספו מאסרים מותנים לתוספת הרתעה.

העונשים יוטלו כאחד, בחפיפת-מה, לנוכח הזיקה בין המעשים וביצועם במאוחד, תוך שמירה על יחס הולם בין חומרת המכלול של המעשים לבין תקופת המאסר.

חיוב הנאשמים בתשלומי פיצוי וקביעת שיעורם:

באשר לשיעורי הפיצוי ולזכאים להם, ענייננו במצב של ריבוי נאשמים וריבוי נפגעים, בו ניתן לחייב כל נאשם בפיצוי של כל נפגע, ובלבד שחויבו של נאשם לא יעלה על הסך הקבוע בחוק [ראו עניין סוליימנוב, לעיל]. יש לחייב כל נאשם בפיצוי הנפגעים, ולנוכח חומרת הנזקים למשפחת המנוח, מוצדק שחויבים אלה יעמדו על הסך המקסימאלי. אם נקל בקביעת הסך בו יחויב מוחמד, הרי זה כדי להדגיש את האבחנה בין שני הנאשמים. מצבה הדחוק של משפחתו הגרעינית של המנוח יוביל להקדשת כל כספי הפיצוי לרווחתם, הגם שניתן היה להעלות על הדעת אפשרות פיצוי לאחאיו של המנוח.

לא הובאו לפנינו ראיות ונתונים באשר למצבו הכלכלי של עומר. למוחמד אין כיום כל הכנסה עצמית ולפניו תקופת מאסר משמעותית. כך או אחרת, זה מכבר נפסק שמצבו הכלכלי של הנאשם ויכולת התשלום שלו אינם משפיעים על קביעתו של פיצוי, כדן פיצוי אזרחי [והשוו ע"פ 990/21 פלוני נ' מ"י (30.11.22), פסקה 50; ע"פ 5761/05 מ'דלאו נ' מ"י (24.07.06); וע"פ 2661/12 פלוני נ' מ"י (19.11.12)]. סך הפיצוי אינו ממצה את הנזק אלא "הינו בבחינת 'עזרה ראשונה' לנפגע העבירה ואינו מיועד לפצותו בגין מלוא נזקו" [וראו תמצית הלכה בדנ"פ 3319/21 פלוני נ' פלוני ומ"י (04.08.21)].

מועד תשלומם של הפיצויים יידחה ואילו דחייה נוספת של המועד או פריסת הסך לתשלומים יהיו במידת הצורך עניין לטיפול המרכז לגביית קנסות לפי סעיף 5ב. לחוק המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות, תשנ"ה-1995. סוף-דבר, אנו גוזרים על הנאשמים 1 ו-3 את העונשים הבאים:
עומר, נאשם 1:

א. מאסר עולם, בגין רצח בנסיבות מחמירות (לאחר תכנון או לאחר הליך ממשי של שקילה וגיבוש החלטה להמית, ותוך יצירת סכנה ממשית לחייו של אדם אחר נוסף על הקורבן);

ב. אחת-עשרה שנות מאסר בפועל, בגין ניסיון לרצח וגרימת חבלה חמורה בנסיבות מחמירות, שירוצו במצטבר למאסר עולם, כשהמאסר הכולל יימנה מיום מעצרו של הנאשם, 21.08.22;

ג. שנתיים מאסר על-תנאי למשך שלוש שנים מהיום, שלא יעבור עבירת אלימות או עבירת נשק; ושנת מאסר על-תנאי למשך שלוש שנים מהיום, שלא יעבור עבירה של שיבוש מהלכי משפט;

ד. פיצוי בסך ₪ 258,000, שיופקד בקופת בית המשפט עד ליום 01.08.25, שמחציתו תשולם לאלמנתו של המנוח, גב' אלהאם מוסא, ומחציתו תחולק בין ארבעת ילדיו בחלקים שווים. הפיצוי לקטינים שבין הילדים יועבר עבורם לידי האלמנה;

מוחמד, נאשם 3:

א. שמונה שנות מאסר בפועל, החל מיום 31.08.25 ובניכוי ימי מעצרו בכליאה מיום 21.08.22 עד יום 05.06.23.

ב. שמונה-עשרה חודשי מאסר על-תנאי למשך שלוש שנים מיום שחרורו ממאסרו, שלא יעבור עבירת אלימות;

ג. פיצוי בסך ₪ 180,000, שיופקד בקופת בית המשפט עד ליום 01.08.25, שמחציתו תשולם לאלמנתו של המנוח, גב' אלהאם מוסא, ומחציתו תחולק בין ארבעת ילדיו בחלקים שווים. הפיצוי לקטינים שמבין הילדים יועבר עבורם לידי האלמנה;

הוראות נלוות:

1. נאשם 3 יתייב למאסרו בבימ"ר הדורים ביום 31.08.25 עד השעה 10:00, או על פי החלטת שב"ס, כשברשותו עותק מגזר-דין זה וכן תעודת זהות או דרכון. על הנאשם לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיין מוקדם, בטלפון 05-2222222 או 05-2222222, וכן להתעדכן באתר האינטרנט של שב"ס לעניין הצידוד הראשוני שניתן להביא בעת ההתייצבות.

2. תנאי עיכוב הביצוע של עונש המאסר יעמדו בתוקף עד להתייצבות נאשם 3 לנשיאת עונשו.

3. התביעה תעביר למזכירות פרטים מעודכנים של פרטי הנפגעים שזכו בפיצוי.

4. מוצגים יועברו להכרעה פרטנית של קצין משטרה, לפי נהלי המשטרה.

5. עותק מגזר הדין יועבר לידיעת שירות המבחן למבוגרים ולעורכות תסקירי הנפגעים.

זכות ערעור לבית המשפט העליון תוך 45 יום מהיום.

ניתן היום, ו' תמוז תשפ"ה, 02 יולי 2025, במעמד הצדדים.